

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ПЕНСІЇ НАУКОВИМ ПРАЦІВНИКАМ І НАДАННЯ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ВИХОДІ НА ПЕНСІЮ

Відповідно до ч. 2 ст. 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» пенсія науковому (науково-педагогічному) працівнику призначається при досягненні пенсійного віку:

чоловікам — за наявності стажу роботи не менше 25 років, у тому числі стажу наукової роботи не менше 20 років;

жінкам — за наявності стажу роботи не менше 20 років, у тому числі стажу наукової роботи не менше 15 років.

Пенсії науковим (науково-педагогічним) працівникам призначаються в розмірі 80 відсотків від сум заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника, яка визначається відповідно до статті 23 цього Закону і частини другої статті 40 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і на яку відповідно до законодавства нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування (внески).

За кожний повний рік роботи понад стаж наукової роботи, визначений ч. 2 ст. 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пенсія збільшується на один відсоток заробітної плати, але не може бути більшою від 90 відсотків середньомісячної заробітної плати.

Заробітна плата наукових працівників згідно зі ст. 23 Закону України «Про нау-

кову і науково-технічну діяльність» складається із посадових ставок (окладів), премій, доплати за наукові ступені, вчені звання, надбавки за стаж наукової роботи, інших надбавок, доплат і винагород за наукову (науково-педагогічну) діяльність, передбачених законодавством.

Для обчислення пенсії особі, яка має право на призначення пенсії відповідно до ст. 24 Закону, враховуються суми заробітної плати особи за відповідний період, нараховані їй згідно із трудовим договором (контрактом) на займаних посадах, перебування на яких зараховується до наукового стажу, за основним місцем роботи.

У тому випадкові, коли науковий (науково-педагогічний) працівник додатково займається науковою (науково-педагогічною) діяльністю поряд зі своєю основною роботою, зумовленою трудовим договором, у межах робочого часу за основною роботою, у тій самій установі, організації (суміщення професій (посад)), доплата за суміщення включається до заробітної плати при обчисленні наукової пенсії.

Нараховані суми індексації заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника включаються до заробітної плати для обчислення пенсії згідно із Законом (лист Пенсійного фонду України від 10.06.09 №10330/02-20).

Відповідно до листа Пенсійного фонду України від 22.10.08 №18403/02-20 і згідно із роз'ясненням Міністерства праці та соціальної політики України від 09.10.08 №10864/0/14-08/039 в заробітну плату для обчислення пенсії науковому (науково-педагогічному) працівникові включається матеріальна допомога.

Якщо науковий (науково-педагогічний) працівник за основним місцем роботи відповідно до трудового договору проводив підготовку наукових кадрів, винагорода за цю роботу є складовою заробітної плати, з якої обчислюється пенсія за нормами ст. 24 Закону (роз'яснення Департаменту науково-технологічного розвитку Міністерства освіти і науки України від 07.05.08 №15/11-665).

Статтею 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачено, що для обчислення пенсії враховується заробітна плата наукового (науково-педагогічного) працівника за основним місцем роботи. Виходячи з цієї норми, оплата праці за роботу, виконану на умовах сумісництва у вільний від основної роботи час на тому ж або іншому підприємстві, в установі, організації, не враховується до заробітної плати для обчислення пенсії (лист Міністерства праці та соціальної політики від 05.11.08 №644/13/155-08).

При обчисленні пенсії науковому (науково-педагогічному) працівникові не включається заробіток, отриманий за договорами цивільно-правового характеру.

Для обчислення пенсії враховується заробітна плата наукового працівника за основним місцем роботи за будь-які 60 календарних місяців наукового стажу підряд до 1 липня 2000 року незалежно від перерв і за весь період наукового стажу починаючи з 1 липня 2000 року.

За вибором особи, яка звернулася за пенсією, з періоду, за який враховується заробітна плата для обчислення пенсії, виклю-

чається період до 60 календарних місяців підряд за умови, що зазначений період становить не більше, ніж 10 відсотків тривалості наукового стажу.

У всіх випадках період, за який ураховується заробітна плата, з урахуванням винятку, передбаченого цим Законом, не може бути меншим, ніж 60 календарних місяців.

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» при виході на пенсію з посади наукового (науково-педагогічного) працівника відповідно до цього Закону науковому (науково-педагогічному) працівнику видається грошова допомога в розмірі шести місячних посадових окладів (ставок) з урахуванням надбавок і доплат за наявності стажу роботи на посадах, зазначених у Переліку посад наукових (науково-педагогічних) працівників підприємств, установ, організацій, вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги в разі виходу на пенсію відповідно до цієї статті, затвердженому Кабінетом Міністрів України, не менше:

для чоловіків — 12,5 років, для жінок — 10 років.

Отже, для надання грошової допомоги науковому працівнику повинні бути наявні в сукупності такі умови:

— вихід на пенсію, тобто звільнення з роботи за власним бажанням у зв'язку з виходом на пенсію відповідно до ст. 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (ст. 38 КЗпП України). Досягнення пенсійного віку й оформлення пенсії без звільнення не є виходом на пенсію;

— працівник має виходити (звільнятися) на наукову пенсію, яка призначається при досягненні пенсійного віку:

чоловікам — за наявності стажу роботи не менше 25 років, у тому числі стажу наукової роботи не менше 20 років;

жінкам — за наявності стажу роботи не менше 20 років, у тому числі стажу наукової роботи не менше 15 років;

— звільнення має бути проведене тільки з наукової (науково-педагогічної) посади. Перелік наукових (науково-педагогічних) посад визначено ст. 22-1 і ст. 22-2 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», ст. 48 Закону України «Про вищу освіту», постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.04 №257;

— науковий працівник повинен мати стаж роботи на посадах, зазначених у Переліку посад наукових (науково-педагогічних) працівників підприємств, установ, організацій, вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги в разі виходу на пенсію, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.04 №257, для чоловіків — 12,5 років, для жінок — 10 років.

Для осіб, які працюють на посадах, що згідно із законодавством належать до посад державного службовця, попередній стаж наукової роботи, набутий у державних установах, організаціях, закладах, зараховується до стажу державної служби незалежно від наявності перерв у роботі, а для осіб, які працювали (працюють) на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників, попередній стаж державної служби зараховується до стажу наукової роботи незалежно від наявності перерв у роботі.

Пенсія науковим (науково-педагогічним) працівникам відповідно до ст. 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» призначається із дня звернення за призначенням пенсії та за умов звільнення з посади наукового (науково-педагогічного) працівника, за винятком осіб, які працюють за строковим трудовим договором (контрактом), що укладений після досягнення пенсійного віку.

Таким чином, при переведенні наукового (науково-педагогічного) працівника на роботу за строковим трудовим договором (контрактом), що укладений після досягнення пенсійного віку, за працівником залишається право на отримання наукової пенсії.

Разом із цим, виплата грошової допомоги в розмірі шести посадових окладів у випадку переведення на роботу за строковим трудовим договором (контрактом) не проводиться, оскільки відсутній факт виходу (звільнення) на наукову пенсію.

Як зазначає Міністерство праці та соціальної політики в листі від 18.10.07 №760/13/84-07, виплата грошової допомоги науковому працівнику, який працював за контрактом після призначення (переоформлення) пенсії згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» і звільняється у зв'язку із закінченням терміну дії контракту, чинним законодавством не передбачена.

С. ЧЕРНОВСЬКА,
начальник відділу науково-правового
забезпечення діяльності НАН України